

<https://www.bbn.gov.pl/pl/bezpieczenstwo-narodowe/minislownik-bbn-propozy/6035,MINISLOWNIK-BBN-Propozycje-nowych-terminow-z-dziedziny-bezpieczenstwa.html>
2020-05-15, 15:20

(MINI)SŁOWNIK BBN: Propozycje nowych terminów z dziedziny bezpieczeństwa

---

Słownik zawiera robocze propozycje popularnych terminów, wykorzystywanych m.in. w pracach BBN, odnoszących się do teorii oraz praktyki bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego. Jego publikacja wychodzi naprzeciw oczekiwaniom zgłaszanym między innymi na serwisach społecznościowych w związku z rozmowami o nowych zjawiskach, procesach i wyzwaniach z zakresu bezpieczeństwa.

Jest także wstępem do dyskusji nad potrzebą opracowania Encyklopedii Bezpieczeństwa Narodowego, rozwijającej świadomość społeczną w tej dziedzinie (co jest jedną z głównych rekomendacji Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego dotyczących wzmacniania bezpieczeństwa narodowego).

Słownik będzie systematycznie uzupełniany, dlatego też zachęcamy do przesyłania swoich propozycji terminów oraz sugestii na adres: sownik@bbn.gov.pl

---

(MINI)SŁOWNIK BBN Propozycje nowych terminów z dziedziny bezpieczeństwa

---

A

Agresja podprogowa - działania wojenne, których rozmach i skala są celowo ograniczane i utrzymywane przez agresora na poziomie poniżej dającego się w miarę jednoznacznie zidentyfikować progu regularnej, otwartej wojny. Celem agresji podprogowej, jest osiągnięcie przyjętych celów z jednoczesnym powodowaniem trudności w uzyskaniu konsensusu decyzyjnego w międzynarodowych organizacjach bezpieczeństwa.

Asymetryzacja bezpieczeństwa - proces wzrostu znaczenia niesymetrycznych relacji między różnorodnymi (o różnym charakterze i różnych potencjałach) podmiotami w środowisku bezpieczeństwa oraz stosowania niesymetrycznych metod w procesach (operacjach) bezpieczeństwa.

B

Bezpieczeństwo - teoria i praktyka zapewniania możliwości przetrwania (egzystencji) i realizacji własnych interesów przez dany podmiot, w szczególności poprzez wykorzystywanie szans (okoliczności sprzyjających), podejmowanie wyzwań, redukcja ryzyka oraz przeciwdziałanie (zapobieganie i przeciwstawianie się) wszelkiego rodzaju zagrożeniom dla podmiotu i jego interesów. Współczesne bezpieczeństwo ma charakter zintegrowany (kompleksowy, wielowymiarowy), w którym - w zależności od przyjętego kryterium - można wyróżnić różne jego rodzaje, dziedziny, sektory, działy i obszary:

- a. w zależności od rodzaju podmiotu można wyróżnić bezpieczeństwo indywidualne (personalne), grupowe, narodowe (w tym państwowe i terytorialne: wojewódzkie, powiatowe, gminne), międzynarodowe (regionalne i globalne), w tym międzypaństwowe (sojusznicze, koalicyjne) i transnarodowe;
- b. w zależności od przedmiotu (treści) bezpieczeństwa możemy w zasadzie wyróżnić tyle jego rodzajów, dziedzin, sektorów, działów, obszarów itd., ile jest możliwych sfer aktywności danego podmiotu (w każdej sferze aktywności występują jakieś elementy bezpieczeństwa):

W ramach zintegrowanego bezpieczeństwa narodowego Polski (bezpieczeństwa państwa) można wyróżnić dwa jego konstytucyjne obszary: bezpieczeństwo zewnętrzne i wewnętrzne, oraz cztery podstawowe dziedziny: obronność (obrona narodowa, czyli bezpieczeństwo militarne), ochrona (bezpieczeństwo cywilne, niemilitarne) oraz bezpieczeństwo społeczne i bezpieczeństwo gospodarcze (w istocie można też mówić o bezpieczeństwie społeczno-gospodarczym, a w tym o społecznym i gospodarczym wsparciu bezpieczeństwa);

Z kolei w ramach tych dziedzin można wyodrębnić - zgodnie z przyjętą w Polsce strukturą działalności państwowej obejmującą szereg działów administracji publicznej - sektory bezpieczeństwa narodowego, takie jak: dyplomacja na rzecz bezpieczeństwa, wojskowość, wywiad i kontrwywiad, bezpieczeństwo publiczne, ratownictwo, bezpieczeństwo społeczne (w tym np. ochrona dziedzictwa, edukacja na rzecz bezpieczeństwa, media w systemie bezpieczeństwa), bezpieczeństwo gospodarcze (w tym np. energetyczne, finansowe, infrastrukturalne);

Z istoty bezpieczeństwa zintegrowanego wynika także występowanie transsektorowych/transdziałowych obszarów bezpieczeństwa, jak np. cyberbezpieczeństwo.

Bezpieczeństwo cyberprzestrzeni - proces obejmujący zespół przedsięwzięć organizacyjno-prawnych, technicznych, fizycznych i edukacyjnych mający na celu zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania cyberprzestrzeni; część cyberbezpieczeństwa państwa obejmująca zapewnienie bezpiecznego funkcjonowania pozostającej pod jego kontrolą teleinformatycznej infrastruktury krytycznej i wykorzystania strategicznych zasobów informacyjnych państwa

Bezpieczeństwo informacyjne państwa - transsektorowy obszar bezpieczeństwa, którego treść odnosi się do środowiska informacyjnego (w tym cyberprzestrzeni) państwa; proces, którego celem jest zapewnienie bezpiecznego funkcjonowania państwa w przestrzeni informacyjnej poprzez panowanie we własnej, wewnętrznej, krajowej infosferze oraz efektywną ochronę interesów narodowych w zewnętrznej (obcej) infosferze. Osiąga się to poprzez realizację takich zadań jak: zapewnienie adekwatnej ochrony posiadanych zasobów informacyjnych oraz ochrony przed wrogimi działaniami dezinformacyjnymi i propagandowymi (w wymiarze defensywnym) przy jednoczesnym zachowaniu zdolności do prowadzenia wobec ewentualnych przeciwników (państw lub innych podmiotów) działań ofensywnych w tym obszarze. Zadania te konkretyzowane są w strategii (doktrynie) bezpieczeństwa informacyjnego (operacyjnej i preparacyjnej), a dla ich realizacji utrzymuje się i rozwija odpowiedni system bezpieczeństwa informacyjnego.

Bezpieczeństwo narodowe (bezpieczeństwo państwa) - to taki rodzaj bezpieczeństwa, którego podmiotem jest naród zorganizowany w państwo.

Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa (bezpieczeństwo krajowe) - transsektorowy obszar bezpieczeństwa, którego treść (cele, warunki, sposoby i środki) odnosi się do środowiska wewnętrznego państwa (środowiska krajowego).

Bezpieczeństwo zewnętrzne państwa - transsektorowy obszar bezpieczeństwa, którego treść (cele, warunki, sposoby i środki) odnosi się do środowiska zewnętrznego państwa (środowiska międzynarodowego).

Bezpieczeństwo zintegrowane (kompleksowe, całościowe) - bezpieczeństwo, w którym występują (naturalne i celowo ustanowione) sprzężenia i interakcje między różnymi jego podmiotami i ich elementami, ogniwami oraz rodzajami, dziedzinami, sektorami, działami, obszarami itd., integrujące go w wewnętrznie spójną całość i dzięki efektowi synergiczności zapewniające jego większą skuteczność.

C

Cele strategiczne państwa w dziedzinie bezpieczeństwa - zoperacjonalizowane interesy narodowe, czyli - wynikające z dezagregacji poszczególnych interesów narodowych dokonanej w kontekście konkretnych (obecnych i przewidywanych) strategicznych warunków bezpieczeństwa oraz potrzeb i możliwości (potencjału strategicznego państwa) - pożądane z punktu widzenia tych interesów przyszłościowe stany, zjawiska i procesy w sferze bezpieczeństwa; w odróżnieniu od interesów narodowych, które są kategorią względnie trwałą, cele strategiczne odnoszą się do konkretnych warunków w danym okresie historycznym istnienia podmiotu; osiągnięte są poprzez prowadzenie polityki bezpieczeństwa.

Cyberbezpieczeństwo RP (bezpieczeństwo RP w cyberprzestrzeni) - transsektorowy obszar bezpieczeństwa, obejmujący proces zapewniania bezpiecznego funkcjonowania w cyberprzestrzeni państwa jako całości, jego elementów (struktur, osób fizycznych i osób prawnych, w tym przedsiębiorców i innych podmiotów nieposiadających osobowości prawnej oraz będących w ich dyspozycji systemów teleinformatycznych i zasobów informacyjnych).

Cyberkonflikt - konflikt, w którym zagrożenia w większości generowane są w cyberprzestrzeni (cyberzagrożenia) i którego rozstrzygnięcie w decydujący sposób zależy od działań (operacji) w cyberprzestrzeni.

Cyberprotesty i cyberdemonstracje - protesty i demonstracje realizowane w cyberprzestrzeni.

Cyberwojna - rodzaj destrukcyjnego (dezorganizującego, niszczącego) cyberkonfliktu o celach politycznych na poziomie państw.

Czas wojny - czas rzeczywistych działań wojennych.

D

Drony - bezałogowe statki powietrzne, pilotowane w sposób zdalny lub działające autonomicznie.

Działania strategiczne państwa w dziedzinie bezpieczeństwa - działania państwa i jego podstawowych ogniw ukierunkowane na zapewnienie możliwości realizacji interesów narodowych i osiągnięcia celów strategicznych w niebezpiecznym środowisku.

Dziedziny bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) - to sfery aktywności państwa na polu bezpieczeństwa wyodrębnione z punktu widzenia realizacji trzech głównych grup zadań bezpieczeństwa, jakimi są obronność (bezpieczeństwo militarne, obrona narodowa), ochrona (bezpieczeństwo cywilne, niemilitarne; ochrona ludności, zasobów, infrastruktury i struktur państwa) oraz bezpieczeństwo ekonomiczno-kulturowe (w tym ekonomiczno-kulturowe wsparcie bezpieczeństwa). W praktyce organizacyjnej dziedziny bezpieczeństwa narodowego - to zagregowane sektory bezpieczeństwa.

Dyplomacja publiczna - część dyplomacji danego państwa realizowana w publicznej przestrzeni informacyjnej jako forma

pozytywnego wpływu na postawy społeczne w innych krajach i kształtowania w ten sposób polityki zagranicznej danego państwa. Cechą szczególną dyplomacji publicznej jest wykorzystywanie środków wykraczających poza zakres tradycyjnie pojmowanej dyplomacji, a jej istotnym elementem jest kształtowanie opinii publicznej w innych krajach przy pomocy mechanizmów wykorzystywanych przez marketing gospodarczy oraz polityczny.

I

Interesy podmiotu bezpieczeństwa - to zsyntetyzowane oczekiwania podmiotu wobec otoczenia wynikające i kształtowane przez jego tożsamość, wyznawane wartości, historyczny dorobek, tradycje, bieżące potrzeby oraz dążenia i aspiracje przyszłościowe. Można wyróżnić interesy żywotne (dotyczące istnienia podmiotu) i pożądane (związane z jakością owego istnienia, trwania).

Inżynieria społeczna - zespół metod i środków celowego manipulowania społeczeństwem.

K

Kierowanie bezpieczeństwem narodowym - działalność organów władzy i administracji publicznej obejmująca definiowanie interesów narodowych i celów strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa, planowanie działań strategicznych prowadzących do osiągnięcia tych celów, programowanie i organizowanie przygotowań państwa w dziedzinie bezpieczeństwa oraz koordynowanie i nadzór nad realizacją planów i programów stosownie do potrzeb wynikających z kształtowania się środowiska bezpieczeństwa (szans, wyzwań, ryzyk i zagrożeń).

Komunikacja społeczna - proces wytwarzania, przekształcania i przekazywania informacji pomiędzy jednostkami, grupami i organizacjami społecznymi, mający na celu dynamiczne kształtowanie, modyfikację bądź zmianę wiedzy, postaw i zachowań w kierunku zgodnym z wartościami i interesami oddziałujących na nie podmiotów. W komunikacji społecznej nadawca w przekazie może wykorzystywać środki perswazji lub manipulacji medialnej w celu wywołania określonego zachowania u odbiorcy.

Komunikacja strategiczna - synteza działań informacyjnych danego podmiotu strategicznego (np. państwa, sojuszu, koalicji) ukierunkowanych na kształtowanie poglądów, ocen, opinii itp. oraz decyzji innych podmiotów z otoczenia strategicznego (podległych, współdziałających, neutralnych, konkurujących, wrogich) w sposób korzystny dla własnych interesów strategicznych. Realizowana jest poprzez aktywność w takich obszarach, jak: dyplomacja publiczna, komunikacja społeczna i operacje informacyjne, oraz operacje psychologiczne.

M

Manipulacja informacją - wykorzystanie prawdziwych informacji, ale w taki sposób, żeby wywołać fałszywe implikacje. Np. drogą pomijania niektórych, istotnych, ale niewygodnych informacji lub poprzez taki dobór informacji, żeby budziły fałszywe skojarzenia.

Mobilność systemu kierowania państwem - zdolność organów kierowania państwem do nieprzerwanego wykonywania swoich funkcji w czasie przemieszczania się transportem lądowym, powietrznym lub morskim.

O

Obrona kolektywna NATO - obrona terytorium państw członkowskich NATO zgodnie z art. 5 traktatu

północnoatlantyckiego.

Operacje informacyjne (walka informacyjna) - czynności polegające na oddziaływaniu na informacje i/lub systemy informacyjne w celu kształtowania i przejmowania procesów decyzyjnych przeciwnika (zautomatyzowanych oraz z udziałem czynnika ludzkiego), przy jednoczesnej ochronie własnych procesów decyzyjnych; w wymiarze wojskowym także działalność mająca na celu wywarcie pożądanego wpływu na wolę, rozumienie i zdolności przeciwników, potencjalnych przeciwników lub innych stron konfliktu, wspierających cele danej misji; w operacjach informacyjnych można wyróżnić działania ofensywne i defensywne:

do działań ofensywnych należy zaliczyć: operacje psychologiczne, pozorację, destrukcję, walkę elektroniczną, atak informatyczny, działania z zakresu komunikacji społecznej;

do działań defensywnych należy zaliczyć: bezpieczeństwo informacyjne, osłonę, działania kontrpropagandowe, działania kontrwywiadowcze, walkę elektroniczną, informacyjne działania specjalne.

Operacje NATO *out of area* - misje wojskowe członków Sojuszu Północnoatlantyckiego odbywające się poza terytorium traktatowym NATO. Misje te nie podlegają zobowiązaniom wynikającym z art. 5 traktatu północnoatlantyckiego, dotyczącym kolektywnej obrony.

Operacje psychologiczne - operacje mające na celu wpływanie na emocje, motywacje, obiektywne rozumowanie, a ostatecznie zachowanie rządów państw obcych, organizacji, grup i osób będących celami tych operacji, tak aby osiągnąć efekt w postaci wzmocnienia lub nakłonienia do zachowań korzystnych dla realizacji własnych interesów. Mogą być wykorzystywane zarówno w czasie pokoju (klęsk żywiołowych, stanów kryzysowych i alarmowych), jak i podczas wojny.

P

Pauza strategiczna - tymczasowa przerwa na poziomie strategicznym w konflikcie lub kryzysie (w odróżnieniu do ich całkowitego zażegnania) z dużym prawdopodobieństwem ich wznowienia.

Planowanie ewentualnościowe (ang. *contingency planning*) - proces przygotowania zawczasu kierunkowych (ogólnych, ramowych) planów działania na ewentualność pojawienia się określonych rodzajów zagrożeń w przyszłości.

Podmiot bezpieczeństwa - każdy celowo działający podmiot (indywidualny lub zbiorowy), rozpatrywany z punktu widzenia jego bezpieczeństwa. W odniesieniu do bezpieczeństwa rozpatrywanego z perspektywy politycznej podstawowymi rodzajami podmiotów bezpieczeństwa są państwa (narody zorganizowane w państwa), jednostki organizacyjne państw (np. stany, kraje federacyjne, województwa, jednostki samorządowe) oraz organizacje międzynarodowe (międzypaństwowe, a także - ostatnio coraz istotniejsze - struktury niepaństwowe: np. transnarodowe korporacje biznesowe, organizacje terrorystyczne lub przestępcze).

Podsystemy (w tym ogniwa) wykonawcze systemu bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) - siły i środki przewidziane do realizacji zadań w dziedzinie bezpieczeństwa pozostające w dyspozycji organów kierowania bezpieczeństwem. Można wśród nich wyróżnić:

podsystemy operacyjne: podsystem obronny (obronności państwa, obrony narodowej, bezpieczeństwa militarnego); podsystemy ochronne państwa i ludności (bezpieczeństwa cywilnego, pozamilitarnego);

podsystemy wsparcia: społeczne i gospodarcze.

Presja polityczno-militarna/Szantaż polityczno-militarny - szantażowanie groźbą użycia środków militarnych w

celu skłonienia lub zmuszenia drugiej strony do pożądanych zachowań politycznych.

Propaganda, dezinformacja - rozpowszechnianie zmanipulowanych lub sfabrykowanych informacji (albo kombinacji jednych i drugich), w celu skłonienia ich odbiorców do określonych zachowań korzystnych dla dezinformującego, lub też w celu odwrócenia ich uwagi od faktycznie zaistniałych wydarzeń.

Przeskok generacyjny - Filozofia inwestowania w technologie, które w przyszłości mogą stać się dominujące, zamiast w technologie powszechnie obecnie wykorzystywane.

Przygotowania strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa - działalność wszystkich struktur państwa mająca na celu uzyskanie i utrzymywanie ich zdolności potrzebnych do realizacji zadań przewidzianych w planach działań strategicznych. Obejmuje zwłaszcza działalność planistyczną, budżetową, inwestycyjną, szkoleniową itp.

R

Ryzyka bezpieczeństwa - niebezpieczne dla bezpieczeństwa konsekwencje przyszłych własnych działań.

S

Samoidentyfikacja strategiczna (państwa) - diagnoza własnego państwa jako podmiotu bezpieczeństwa (konstatacja istniejących podstaw bezpieczeństwa narodowego), obejmująca analizę tożsamości narodowej oraz ocenę jego potencjału strategicznego w relacjach z innymi podmiotami i zdefiniowanie na tej podstawie interesów narodowych oraz wynikających zeń celów strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa.

Sektory bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) - to części zintegrowanego bezpieczeństwa narodowego odpowiadające (z pewnymi korektami tam, gdzie to konieczne) zakresem swojej problematyki ustawowo określonym działom administracji rządowej lub grupom takich działów, zagregowanym ze względu na podobieństwo przedmiotowe (bliskość zakresu działalności podmiotów odpowiedzialnych za poszczególne działy).

Stan wojny - instytucja prawna odnosząca się do szczególnego rodzaju stosunków między państwami. Samo jego ogłoszenie nie musi oznaczać faktycznego prowadzenia walki zbrojnej. Jego ramy czasowe wyznacza moment wypowiedzenia wojny i zawarcia pokoju. Wprowadzenie stanu wojny umożliwia m.in. zerwanie stosunków dyplomatycznych i rozpoczęcie działań zbrojnych.

Stan wojenny - jeden ze stanów nadzwyczajnych wprowadzany w obliczu zagrożenia wojennego (w czasie pokoju) lub w razie wojny (w czasie wojny). Oznacza on zmodyfikowanie, w granicach Konstytucji RP, regulacji prawnych dotyczących funkcjonowania struktur państwa i sytuacji prawnej obywateli. Wprowadzenie stanu wojennego tworzy warunki do podejmowania przez państwa działań nadzwyczajnych, usprawniających funkcjonowanie państwa, w tym również daje możliwość ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela.

Strategia bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) - obowiązująca w państwie koncepcja zapewniania jego bezpieczeństwa, zawierająca w szczególności identyfikację interesów narodowych i celów strategicznych, ocenę przyszłościowego kształtowania się strategicznego środowiska bezpieczeństwa oraz zasady i sposoby osiągania celów strategicznych w przewidywanych warunkach (realizacji zadań operacyjnych), a także przygotowywania (utrzymywania i transformacji) systemu bezpieczeństwa narodowego (realizacji zadań preparacyjnych).

Strategiczna odporność kraju - zdolność kraju do oporu i przetrwania agresji poprzez:

obronne przygotowanie społeczeństwa – świadomość obronna, patriotyczna narodu, umiejętności zachowania się w obliczu agresji zbrojnej;

zwiększanie niedostępności operacyjnej terytorium – operacyjne przygotowanie terytorium, bezpieczna infrastruktura;

działania nieregularne i wspierające różnych struktur państwowych wzmacniające działania regularne wojsk operacyjnych.

Strategia operacyjna bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) – dział (dziedzina) strategii bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) obejmujący zasady i sposoby osiągania celów strategicznych (realizacji operacyjnych zadań strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego) w przewidywanych warunkach (środowisku) bezpieczeństwa oraz określenie wymagań operacyjnych wobec systemu bezpieczeństwa narodowego.

Strategia preparacyjna bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) – dział (dziedzina) strategii bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) obejmujący zasady i sposoby przygotowania (utrzymywania i transformacji) systemu bezpieczeństwa narodowego (realizacji preparacyjnych zadań strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego) stosownie do wymagań wynikających ze strategii operacyjnej.

Strategia sektorowa bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) – obowiązująca w państwie koncepcja realizacji przez dany sektor państwa (dział lub grupę działów administracji państwowej) przewidzianych dlań w strategii bezpieczeństwa narodowego operacyjnych i preparacyjnych zadań strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa. Obejmuje określenie celów, ocenę warunków, ustalenie sposobów, wydzielenie środków danego sektora do realizacji zadań w dziedzinie bezpieczeństwa.

Strategiczny potencjał bezpieczeństwa państwa – zasoby ludzkie (ilościowe i jakościowe) i materialne (naturalne i wytworzone) oraz poziom ich zorganizowania w system państwowy, z uwzględnieniem położenia i relacji z innymi podmiotami.

System bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) – całość sił (podmiotów), środków i zasobów przeznaczonych przez państwo do realizacji zadań w dziedzinie bezpieczeństwa, odpowiednio do tych zadań zorganizowana (w podsystemy i ogniwa), utrzymywana i przygotowywana. Składa się z podsystemu (systemu) kierowania i szeregu podsystemów (systemów) wykonawczych.

System kierowania bezpieczeństwem narodowym (bezpieczeństwem państwa) – część systemu bezpieczeństwa narodowego przeznaczona do kierowania jego funkcjonowaniem, obejmująca organy władzy publicznej i kierowników jednostek organizacyjnych, które wykonują zadania związane z bezpieczeństwem narodowym (w tym organy dowodzenia Sił Zbrojnych RP), wraz z organami doradczymi i aparatem administracyjnym (sztabowym) oraz procedurami funkcjonowania i infrastrukturą (stanowiska i centra kierowania oraz zarządzania, system łączności).

Sytuacje trudnokonsensusowe - sytuacje bezpieczeństwa powstające w wyniku zagrożeń politycznie trudnych do jednoznacznej oceny i w związku z tym komplikujące uzgodnienie konsensusu decyzyjnego w wielopodmiotowych (zbiorowych) systemach działania (sojuszu, koalicji), a w konsekwencji osłabiające wiarygodność, terminowość i skuteczność wspólnego reagowania.

Szanse bezpieczeństwa - niezależne od woli podmiotu okoliczności (zjawiska i procesy w środowisku bezpieczeństwa) sprzyjające realizacji interesów oraz osiągnięciu celów podmiotu w dziedzinie bezpieczeństwa.

Środowisko bezpieczeństwa - zewnętrzne i wewnętrzne, militarne i niemilitarne (cywilne) warunki bezpieczeństwa (warunki realizacji interesów danego podmiotu w dziedzinie bezpieczeństwa i osiągnięcia ustalonych przezeń celów w tym zakresie), charakteryzowane przy pomocy takich kategorii, jak: wyzwania, szanse, ryzyka oraz zagrożenia.

Środowisko cyberbezpieczeństwa - ogół warunków funkcjonowania danego podmiotu w cyberprzestrzeni charakteryzowany przez wyzwania (szanse i ryzyka) oraz zagrożenia dla osiągnięcia przyjętych celów:

wyzwania cyberbezpieczeństwa - sytuacje problemowe w dziedzinie cyberbezpieczeństwa, stwarzane zwłaszcza przez szanse i ryzyka oraz generujące dylematy decyzyjne, przed jakimi stoi podmiot w rozstrzygnięciu spraw cyberbezpieczeństwa;

szanse cyberbezpieczeństwa - niezależne od woli podmiotu okoliczności (zjawiska i procesy w środowisku cyberbezpieczeństwa) sprzyjające realizacji interesów oraz osiągnięciu celów podmiotu w dziedzinie cyberbezpieczeństwa;

ryzyka cyberbezpieczeństwa - możliwości negatywnych dla danego podmiotu skutków własnego działania w cyberprzestrzeni;

zagrożenia cyberbezpieczeństwa - pośrednie lub bezpośrednie zakłócające lub destrukcyjne oddziaływania na podmiot w cyberprzestrzeni.

T

Terroryzm wewnętrzny obcego pochodzenia (ang. *homegrown terrorism*) - terroryzm krajowy, którego sprawcy są obywatelami kraju ale podejmują działania o charakterze terrorystycznym w wyniku zewnętrznej inspiracji.

Transsektorowe (transdziedzinowe, transpodmiotowe) obszary bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) - części zintegrowanego bezpieczeństwa narodowego obejmujące swą treścią problematykę właściwą jednocześnie różnym podmiotom, dziedzinom i sektorom tego bezpieczeństwa (np. bezpieczeństwo zewnętrzne lub wewnętrzne albo kwestie związane z współczesnymi transnarodowymi i asymetrycznymi zjawiskami i procesami bezpieczeństwa, jak np. bezpieczeństwo informacyjne, w tym cyberbezpieczeństwo, bezpieczeństwo antyterrorystyczne, przeciwdziałanie proliferacji broni masowego rażenia, zwalczanie przestępczości zorganizowanej). Są one często wyodrębniane z uwagi na jakościowo nowe i pilne w danym okresie potrzeby praktyczne, nie mające wyraźnego adresata w istniejącej strukturze wykonawczej podmiotu.

Trollowanie (trolling) - antyspołeczne zachowanie charakterystyczne dla internetowych grup, forów dyskusyjnych, czatów i sieci społecznościowych, polegające na zamierzonym wpływaniu na innych użytkowników w celu ich ośmieszenia lub obrażenia poprzez wysyłanie napastliwych, kontrowersyjnych, często nieprawdziwych przekazów.

W

Wojna hybrydowa - wojna łącząca w sobie jednocześnie różne możliwe środki i metody przemocy, w tym zwłaszcza zbrojne działania regularne i nieregularne, operacje w cyberprzestrzeni oraz działania ekonomiczne, psychologiczne, kampanie informacyjne (propaganda) itp.

Wymagania operacyjne wobec systemu bezpieczeństwa narodowego - potrzeby co do wielkości i jakości (sprawnościowej, organizacyjno-technicznej) potencjału operacyjnego w dziedzinie bezpieczeństwa (zdolności prowadzenia działań w tej dziedzinie) poszczególnych podsystemów i ogniw systemu bezpieczeństwa narodowego, wynikające z zadań przewidywanych w strategii operacyjnej oraz planach operacyjnego funkcjonowania państwa i jego poszczególnych instytucji w sferze bezpieczeństwa.

Wysunięta infrastruktura strategiczna - zlokalizowane w państwach granicznych sojusznicze instalacje i bazy wojskowe, składy paliw, magazyny uzbrojenia i sprzętu wojskowego przeznaczone do użycia przez przybywające siły

sojusznicze w razie zagrożenia bezpieczeństwa terytorium danego sojusznika.

Wysunięta obecność - przyjęta na szczycie NATO w Londynie w 1990 r. koncepcja zastępująca doktrynę wysuniętej obrony. Polega ona na utrzymywaniu w państwach granicznych Sojuszu ograniczonej obecności wojskowej, w celu zagwarantowania bezpieczeństwa tych państw poprzez wzmocnienie zdolności odstraszania NATO i spójności Sojuszu wobec potencjalnej agresji. Cele te realizowane są dzięki utrzymywaniu obecności wojskowej w państwach granicznych przez jak największą liczbę państw sojuszniczych, ugruntowując ich pewność reakcji w sytuacji zagrożenia.

Wyzwania bezpieczeństwa - sytuacje problemowe w dziedzinie bezpieczeństwa generujące dylematy decyzyjne, przed jakimi stoi podmiot w rozstrzyganiu spraw bezpieczeństwa.

Z

Zagrożenia (operacje) aterytorialne - zagrożenia (operacje) o charakterze nagłym, niespodziewanym, selektywnym, o ograniczonej skali, które nie wiążą się z zamiarem opanowania terytorium zaatakowanego państwa, a jedynie z zadaniem strat dla wymuszenia pożądanych przez agresora zachowań politycznych.

Zagrożenia bezpieczeństwa - pośrednie lub bezpośrednie destrukcyjne oddziaływania na podmiot. Najbardziej klasyczny czynnik środowiska bezpieczeństwa; rozróżnia się zagrożenia potencjalne i realne; subiektywne i obiektywne; zewnętrzne i wewnętrzne; militarne i niemilitarne; kryzysowe i wojenne; intencjonalne i przypadkowe (losowe).

Zamrożone konflikty - sytuacja, w której zakończenie konfliktu lub sporu nie skutkuje traktatem pokojowym lub innego rodzaju politycznym uregulowaniem akceptowanym przez zwaśnione strony.

Zdolności przeciwwzaskoczeniowe - zdolności systemu bezpieczeństwa narodowego do przeciwdziałania (unikania, przeciwstawiania się) nagłym, niespodziewanym atakom różnego rodzaju. Polska, jako państwo graniczne NATO i UE jest szczególnie narażona na zagrożenia o charakterze nagłym, niespodziewanym, selektywnym, o ograniczonej skali - czyli takie, które nie wymagają dłuższych i zauważalnych przygotowań, a jednocześnie mogą być skutecznym środkiem szantażu i wywierania presji polityczno-strategicznej. Takie zagrożenia niekoniecznie muszą się wiązać z zamiarem opanowania terytorium; z tego względu stwarzają sytuacje trudnokonsensusowe. Polska powinna posiadać pełne spektrum narodowych zdolności do przeciwstawiania się właśnie tego typu zagrożeniom (głównie: wywiad i rozpoznanie; obrona powietrzna, w tym przeciwrakietowa; mobilność wojsk, zwłaszcza śmigłowcowa).

„Zielone ludziki” - potocznie stosowane określenie uzbrojonych żołnierzy nieposiadających dystynkcji wojskowych, ani innych wyróżników, które pozwalałyby na określenie ich narodowości, prowadzących zbrojne działania regularne i nieregularne na terytorium wschodniej Ukrainy, wymierzone przeciwko jej integralności i niezawisłości.

[Tweetnij](#)